

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2024- 2026

lin kansalaisopisto ja taidekoulu
(Hyvinvointiltk 12.11.2024)

Sisältö

1	JOHDANTO.....	3
2	LÄHTÖKOHTIA SUUNNITELMAN LAATIMISEKSI.....	4
3	TASA-ARVO	6
	3.1. Nykytilanteen kartoitus	6
	3.2. Toimenpiteet.....	9
4	YHDENVERTAISUUS.....	10
	4.1. Tilanne vuosina 2023 ja 2024.....	11
	4.2. Toimenpiteet.....	12
5	YHDENVERTAISET PALVELUT: SAAVUTETTAVUUS JA ESTEETTÖMYYS.....	15
	5.1. Tilanne vuonna 2024.....	15
	5.2. Toimenpiteet.....	17
6	TOIMINNAN SEURANTA	18

lin kansalaisopisto ja taidekoulu

Jaana Soronen, rehtori

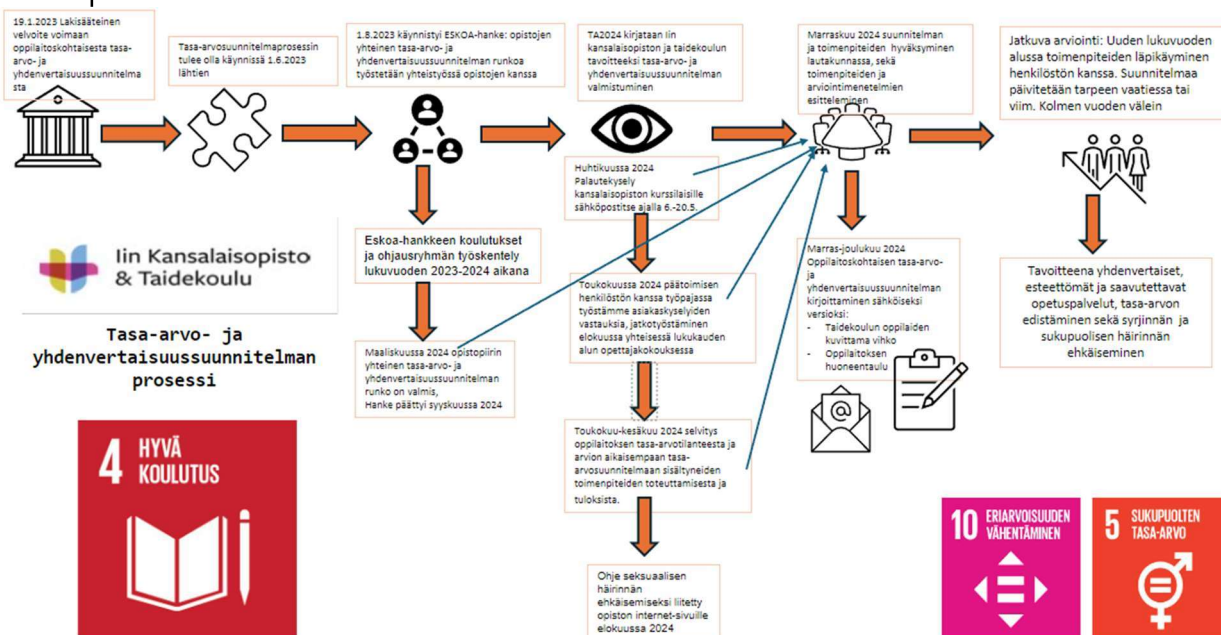

1 JOHDANTO

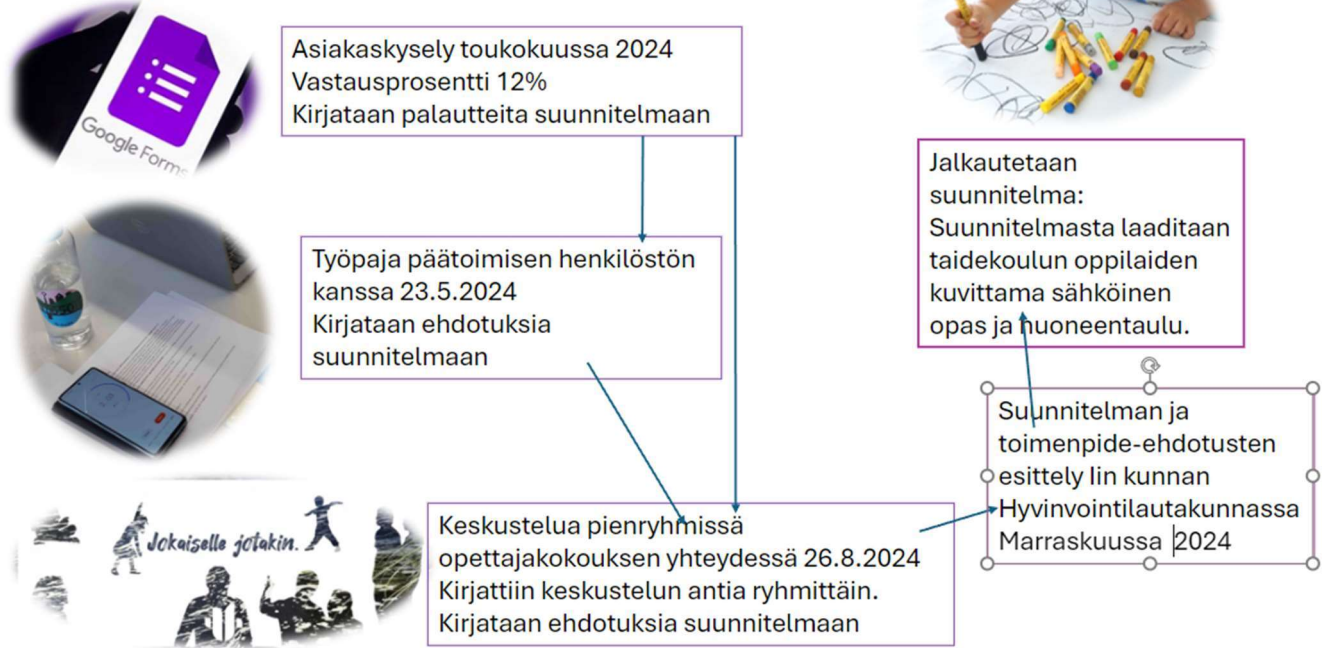
Tasa-arvolain 5 a §:n mukaan oppilaitoksen tulee laatia toimintansa kehittämistä koskeva suunnitelma eli toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma. Toiminnallisella tasa-arvosuunnittelulla viitataan konkreettisiin toimenpiteisiin, joilla sukupuolten tasa-arvoa edistetään ja sukupuoleen perustuvaa syrjintää oppilaitoksessa ehkäistään. Tasa-arvosuunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden tai heidän edustajiensa kanssa. Henkilöstöllä sekä oppilailla ja opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua suunnitelman laatimiseen sen kaikissa vaiheissa. Tasa-arvolain mukaan oppilaitoksen toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma tulee laatia vuosittain tai enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Suunnitelman sisältämien toimenpiteiden toteutumista tarkastellaan vuosittain, vaikka suunnitelma laadittaisiin pidemmälle ajalle.

Yhdenvertaisuuslain 6 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Opetuksen järjestäjällä ja oppilaitoksella on velvollisuus kuulla oppilaita ja heidän huoltajiaan yhdenvertaisuuden edistämistoimenpiteistä. Tarkoituksena on, että opiskelijoilla/oppilailla ja heidän huoltajillaan on tarpeelliset tiedot suunnitelman laatimisesta ja mahdollisuudet vaikuttaa siihen (HE 19/2014). Yhdenvertaisuuslaissa ei säädetä yhdenvertaisuussuunnitelman päivittämisen tai uusimisen määräajoista, ja suunnitelman toteutumista arvioidaan tarvittaessa. Jos oppilaitoksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat on yhdistetty, on yhdenvertaisuussuunnitelman toteutumista tarkoituksenmukaista arvioida tasa-arvosuunnitelman laatimisen ja päivittämisen yhteydessä.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyö etenee prosessina, joka on kuvattu alla olevassa Flow Chart-prosessikaaviossa:

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusuunnitelman toiminnallinen ja osallistava prosessi

2 LÄHTÖKOHTIA SUUNNITELMAN LAATIMISEKSI

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat ihmisen perusoikeuksia. Syrjintä on Suomessa kielletty perustuslain, yhdenvertaisuuslain, tasa-arvolain ja rikoslain nojalla. Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Turvallinen opiskeluympäristö koostuu psyykkisistä, sosiaalisista ja fyysisistä tekijöistä. Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (1986/609) kieltää syrjinnän sukupuolen perusteella ja velvoittaa koulutuksen järjestäjää edistämään sukupuolten välistä tasa-arvoa. Laki sisältää syrjintäsuojan myös sukupuolivähemmistöille. Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) kieltää syrjinnän muilla henkilöön liittyvillä syillä. Syrjintää on myös häirintä, kohtuullisten mukautusten epääminen sekä ohje tai käsky syrjiä. Laki velvoittaa koulutuksenjärjestäjää edistämään yhdenvertaisuutta.

lin kansalaisopistossa ja taidekoulussa ei ole oppilaitoskohtaista suunnitelmaa. Tämä selvitys ja toimenpidesuunnitelma koskee oppilaitoksen oppilaisiin kohdistuvaan toimintaan. Henkilöstöä koskeva tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma on löydettävissä lin kunnan työntekijöiden intrasta ja tuntiopettajien Peda.net-intrasta.

Kansalaisopiston toimintana on järjestää vapaana sivistystyönä koulutusta eri-ikäisille. Taiteen perusopetuksen toiminta (taidekoulu) on lapsille ja nuorille suunnattua opetussuunnitelmaan perustuvaa opetusta. Lisäksi kansalaisopiston toimintaa on näyttelyiden, konserttien ym. tilaisuuksien ja tapahtumien suunnittelu, järjestäminen ja kehittäminen. Nämä ovat pääosin opetustyöstä syntyvää oheistoimintaa.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuuden kehittäminen edellyttää niin asiakkaiden kuin henkilöstön osallistamista. Asiakaskysely toteutettiin ajalla 6.5.-20.5.2024. Kyselyn info ja

linkki lähetettiin sähköpostitse Hellewin kautta 1655 asiakkaalle, jotka osallistuivat lukuvuonna 2023-2024 oppilaitoksen opetukseen. Kysely toteutettiin GoogleForms-alustalle ja kyselyyn sai vastata anonyymisti. Kyselyyn vastasi 203 henkilöä ja vastusprosentti oli 12%. Kyselyn tavoitteena oli saada asiakaskokemuksia opiston toiminnan saavutettavuuteen, esteettömyyteen, turvallisuuteen ja kiusaamis- sekä häirintätilanteisiin. Kyselyssä pyydettiin myös asiakaspalautetta ja asiakastoiveita. Vuosittaisen asiakaskyselyn tavoitteena on kehittää opiston toimintaa asiakaslähtöisesti ja lisätä asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia palvelujen kehittämiseksi.

Kyselyn vastauksia työstettiin opiston päätoimisen henkilöstön kanssa työpajassa 23.5.2024 ja kaikille opiston opettajille suunnatussa kokouksessa työpajana 26.8.2024. Työpajoissa pohdittiin oppilaitoksen tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, saavutettavuutta ja esteettömyyttä. Oppilaitoksen kaikille opettajille suunnatussa opettajakokouksessa 29.8.2024 käsiteltiin tämän suunnitelman teemoja ja asiakaskyselyistä esiin tulleita kehittämissuhteita ja palautteita.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on työkalu, joka tukee sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä kaikessa lin kansalaisopiston ja taidekoulun toiminnassa. Suunnitelmalla varmistetaan, että oppilaitoksessa tehdään järjestelmällistä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakien noudattamista valvovat Suomessa tasa-arvovaltuutettu, yhdenvertaisuusvaltuutettu ja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta. Työsuojeluviranomaiset valvovat asiaa työelämän osalta.

Toiminnan suunnittelussa olemme ottaneet huomioon lin kunnan hyvinvointipalvelujen strategiset lupaukset, jotka ovat vuonna 2024 seuraavat:

Toimintaa ohjaavat lait, asetukset ja säädökset:

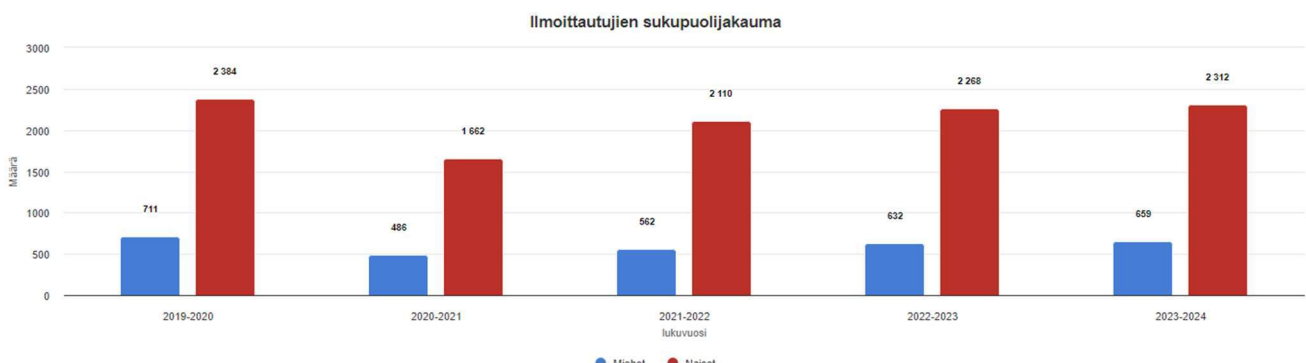
- Suomen perustuslaki (731/1999)
- Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986)
- Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)
- Laki vapaasta sivistystyöstä (632/1998)
- Laki (633/1998) ja asetus (813/1998) taiteen perusopetuksesta
- Myös muut Suomen lait (mm. Rikoslaki 39/1889, Kuluttajansuojalaki 38/1978, Työsopimuslaki 55/2001, Kuntalaki 410/2015)
- YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus
<https://ihmisoikeusliitto.fi/ihmisoikeudet/ihmisoikeuksien-julistus/>
- Eurooppalainen tasa-arvon peruskirja/Kuntaliitto
https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/tasa_arvon_peruskirja_ebook.pdf

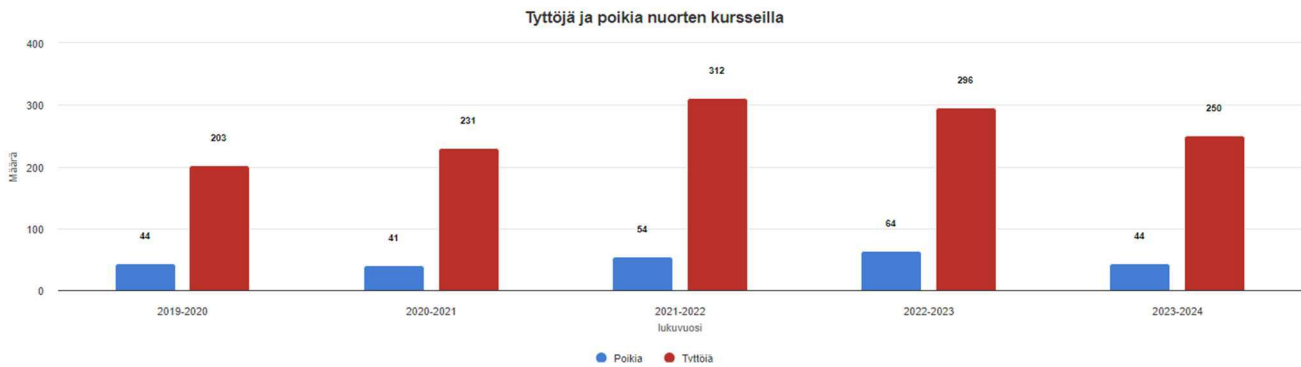
3 TASA-ARVO

Tasa-arvolla tarkoitetaan lainsäädännössä sukupuolten tasa-arvoa, johon sisältyy sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun sekä kehon sukupuolipiirteisiin liittyvä käsite. Sukupuoli voi tarkoittaa juridista, henkilötunnukseen perustuvaa sukupuolta, biologista- tai kulttuurista sukupuolta. Sukupuoleen voidaan liittää henkilön käyttäytymistä, muiden asettamia vaatimuksia ja odotusta sekä arvostusta. Muihin syrjintäperusteisiin viitattaessa käytetään yhdenvertaisuuskäsitettä.

3.1. Nykytilanteen kartoitus

Kansalaisopiston ja taidekoulun kursseille ilmoittautuneiden sukupuolijakauma viimeisen viiden lukuvuoden aikana:

Netto-opiskelijat ikäryhmittäin 2023

Ikäryhmä	Yhteensä	Miehiä/poikia	Naisia/tyttöjä
0 – 14	521	126	395
15 – 29	70	25	45
20 – 24	33	6	27
25 – 29	54	9	45
30 – 34	78	10	68
35 – 39	88	17	71
40 – 44	144	27	117
45 – 49	111	27	84
50 – 54	97	20	77
55 – 59	105	22	83
60 – 64	121	29	92
65 – 69	125	36	89
70 – 74	105	38	67
75 – 79	61	22	39
80 -	36	11	25
Ei tiedossa	46	32	14
Yhteensä	1975	457	1338

Oppilaitoksen sekä muiden koulutusta ja opetusta järjestävien yhteisöjen menettelyä on pidettävä lailla kiellettyinä syrjintänä, jos henkilö asetetaan opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä, opintasuoritusten arvioinnissa tai oppilaitoksen tai yhteisön muussa varsinaisessa toiminnassa sukupuolen perusteella muita epäedullisempaan asemaan taikka muutoin kohdellaan 7 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Oppilaitoksen sekä muun koulutusta ja opetusta järjestävän yhteisön on pyynnöstä viivytyksettä annettava kirjallinen selvitys menettelystään opiskelijalle, joka katsoo joutuneensa syrjityksi 8 b §:ssä mainituin tavoin. Selvitykseen ei saa merkitä tietoa kenenkään terveydentilasta tai muista henkilökohtaisista oloista ilman tämän suostumusta.

Tasa-arvolaki kieltää seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan häirinnän oppilaitoksissa. Oppilaitoksen tai muun yhteisön vastuu yksittäisessä häirintätapauksessa alkaa kuitenkin vasta, kun häirintä on saatettu sen vastuullisen edustajan tietoon. Oppilaitos tai yhteisö on tällöin velvollinen ryhtymään toimenpiteisiin häirinnän poistamiseksi. Ohjeet

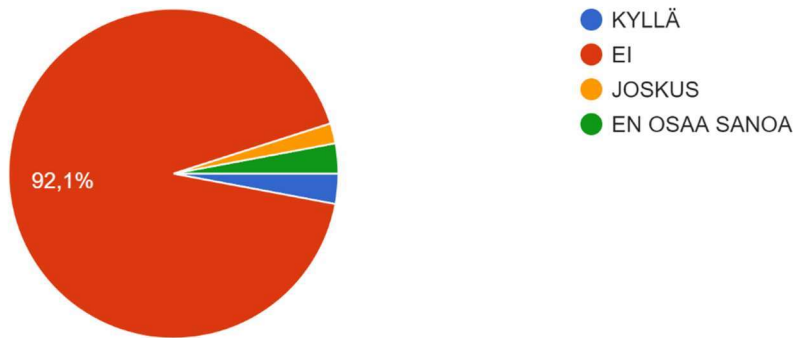

seksuaalisen häirinnän ja siihen puuttumisen ennalta ennaltaehkäisemiseksi löytyy oppilaitoksen www-sivuilta ja Peda.net-sivuilta.

Asiakaskyselyn 2024 vastauksia:

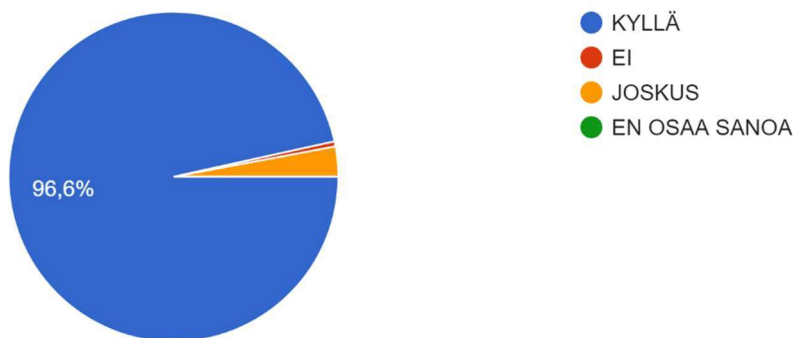
4. Oletko kokenut opiskelutilanteessa tai ryhmässä epäasiallista keskustelua tai viestintää tai muuta sellaista käyttäytymistä, jonka olet kokenut ahdistavaksi?

203 vastausta

1. Tuletko mielelläsi kansalaisopiston tai taidekoulun tunneille?

203 vastausta

3.2. Toimenpiteet

Ehdotuksia toimenpiteiksi (Työpaja 23.5.2024)

- Pääsykokeissa (musiikin yksilöopetus) usein tytöt pärjäävät poikia paremmin – otetaan tämä huomioon ja esim. oppilaan temperamentti kuten vilkkaus ei saa vaikuttaa tulokseen
- Tytöt harrastavat poikia enemmän. Mietitään keinoja innostaa poikia mukaan mm. kurssitarjontaa muokkaamalla
- Kuinka rikkoa stereotyyppioita? esim. yleistys ”Pianonsoitto on tyttöjen puuhaa”
- Rohkaista asiakkaita antamaan palautetta, joista saisi kehitettyä uusia kursseja, ja jotka tavoittavat kaikkia.
- Taidekoulun kuvataide on enemmän tyttöjen suosima juttu – millainen sisältö kiinnostaisi poikia?
- Sekaryhmissä tehtävänannot, joita opettaja ajattelee innostavan ja palvelevan niin tyttöjä kuin poikia.
- Taidekoulun kuvataiteissa sukupuolijakauma oli tasaisempi 10 v. sitten
- Vaikuttako opettajien sukupuolijakauma, kuinka paljon pojat/miehet valitsevat kursseja?
- Onko muunsukupuolisille tarjolla pukuhuoneita? Onko tähän mahdollista opiston vaikuttaa?

Toimenpide-ehdotuksia (Työpaja 26.8.2024)

- Sukupuolineutraalit toimintatavat opetuksessa
- Paritanssissa roolinvaihdot
- Opettaja kertoo lajista ja sen historiasta
- Yksilöllinen opetus
- Opettaja huomioi tasapuolisesti kaikkia osallistujia
- Keskustellaan oppilaiden toiveista
- Sanotaan, että aina voi kysyä ja antaa palautetta
- Huumorin kautta ja reippaalla otteella oppilaat rentoutuvat. Opettaja juttelee kaikille, ettei ota itseä liian vakavasti
- Luottamuksellisen ja turvallisen oppimisympäristön luominen
- Opettaja ottaa vastuun, ettei kiusaamista tapahdu tai kiusaaminen jatku. Puuttuminen tilanteeseen.
- Opettaja voi tunnilla kysyä, mitä mielen päällä ja jokainen saa esim. 2 min. Puhua omalla vuorollaan ja muut eivät silloin puhu. Näin hallitseva henkilö joutuu kuuntelemaan ja hiljaisempi saa äänen kuuluviin
- Ryhmäyttäminen
- Ei korosteta sukupuolikysymystä ollenkaan, on vain kurssilaisia. Voi olla ainoalle naiselle tai miehelle inhottavaa, jos koko ajan korostetaan, että on ainut sukupuolensa edustaja tyyliin: ”me naiset ja Pekka.”
- Voisiko kaikkien kiinnostusten kohteet kartoittaa ja tehdä näistä tuntien teemoja? Ei välttämättä sukupuolikysymys ollenkaan.
- Hyvä yhdessä käydä läpi aluksi säännöt: toisten kunnioittaminen yms.

Yhteenvetokooste työpajojen toimenpide-ehdotuksista

Näiden toimenpiteiden avulla pyritään luomaan sukupuolineutraali, turvallinen ja kaikkia osallistujia tasapuolisesti huomioiva oppimisympäristö.

- **Kiinnitetään huomiota arvioinnin tasapuolisuuteen** ja varmistetaan, ettei esimerkiksi oppilaan temperamentti vaikuta arviointiin.
- **Mietitään keinoja innostaa poikia mukaan**, esimerkiksi kurssitarjontaa mukauttamalla. Tytöt osallistuvat harrastuksiin enemmän kuin pojat.
- **Sukupuolistereotyyppien rikkominen ja sukupuolineutraali opetus:** Toteutetaan opetusta niin, ettei korosteta sukupuolirooleja tai stereotyyppioita. Kurssilaisia käsitellään yksilöinä ilman painotusta sukupuoleen.
- **Palautteen rohkaiseminen ja oppilaiden toiveiden kuunteleminen:** Rohkaistaan asiakkaita antamaan palautetta, jonka avulla voidaan kehittää kursseja ja tavoittaa mahdollisimman laaja kohderyhmä. Keskustellaan oppilaiden kanssa heidän toiveistaan ja tarpeistaan. Palautteen antaminen tehdään helpoksi, ja rohkaistaan oppilaita avoimeen viestintään.
- **Opettajien sukupuolen vaikutus:** Mietitään, vaikuttaako opettajien sukupuolijakauma siihen, kuinka paljon pojat/miehet osallistuvat kursseille.
- **Muunsukupuolisten huomiointi toiminnassa**
- **Yksilöllinen ja tasapuolinen huomiointi:** Opetuksessa huomioidaan jokainen osallistuja tasapuolisesti ja otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset tarpeet.
- **Turvallinen ja luottamuksellinen oppimisympäristö:** Luodaan ilmapiiri, jossa oppilaat voivat rentoutua ja olla oma itsensä. Opettaja ottaa vastuun kiusaamiseen puuttumisesta ja turvallisuuden ylläpidosta.

4 YHDENVERTAISUUS

”Ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen.”

Yhdenvertaisuus on perusoikeus. Se tarkoittaa syrjimättömyyden ja yhdenvertaisten mahdollisuuksien varmistamista kaikille henkilökohtaisista ominaisuuksista riippumatta. Yhdenvertaisuudesta säädetään tarkemmin mm. perustuslaissa ja yhdenvertaisuuslaissa. Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia. Koulutuksen järjestäjän on

huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on varattava oppilaille ja heidän huoltajilleen sekä opiskelijoille tai heidän edustajilleen mahdollisuus tulla kuulluiksi edistämistoimenpiteistä.

On huomioitava, että sellainen oikeasuhtainen erilainen kohtelu, jonka tarkoituksena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen taikka syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen, ei ole syrjintää. Syrjintä on välitöntä, jos jotakuta kohdellaan henkilöön liittyvän syyn perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta on kohdeltu, kohdellaan tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa.

Yhdenvertaisuuslaki 14§: Henkilön ihmisarvoa tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukkaava käyttäytyminen on häirintää, jos loukkaava käyttäytyminen liittyy 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuun syyhyn ja käyttäytymisellä luodaan mainitun syyn vuoksi henkilöä halventava tai nöyryyttävä taikka häntä kohtaan uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri.

Kohtuulliset mukautukset vammaisten ihmisten yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi (Yhdenvertaisuuslaki 15§): Viranomaisen, koulutuksen järjestäjän, työnantajan sekä tavaroiden tai palvelujen tarjoajan on tehtävä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammaisen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa asioida viranomaisissa sekä saada koulutusta, työtä ja yleisesti tarjolla olevia tavaroita ja palveluita samoin kuin suoriutua työtehtävistä ja edetä työuralla. Mukautusten kohtuullisuutta arvioitaessa otetaan huomioon vammaisen ihmisen tarpeiden lisäksi 1 momentissa tarkoitettun toimijan koko, taloudellinen asema, toiminnan luonne ja laajuus sekä mukautusten arvioidut kustannukset ja mukautuksia varten saatavissa oleva tuki.

4.1. Tilanne vuosina 2023 ja 2024

Vuonna 2023 lin kansalaisopiston vapaana sivistystyönä järjestettyyn koulutukseen osallistujista 97,6 % ilmoitti äidinkielekseen suomen ja 2 % ilmoitti äidinkielekseen muu. Netto-osallistujista 2 ilmoitti äidinkielekseen ruotsin, 1 venäjän ja 1 viron. Vuonna 2024 netto-osallistujia (10.10.24) on 1611, joista 1547 ilmoitti äidinkielekseen suomen, 60 muu, 3 ruotsin ja 1 englannin.

Erytisryhmille suunnattuun opetukseen osallistui lukuvuonna 2023-2024 yhteensä 44 henkilöä. Lukuvuonna 2024-2025 vastaava luku 10.10.24 on yhteensä 34 henkilöä. Ryhmät ovat sellaisia, joihin saattaa avustajat olla mukana.

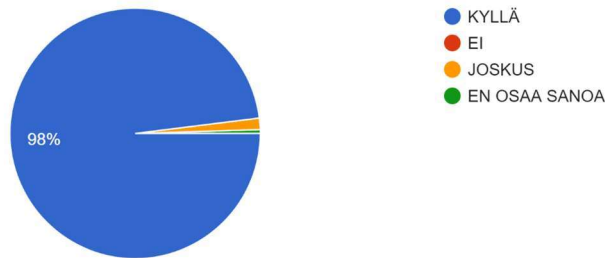
Käytännössä kansalaisopiston opetukseen voi osallistua kuka tahansa, jos edellytykset osallistumiseen on. Osallistujan yhdessä mahdollisen huoltajan tai avustajan on arvioitava itse, onko edellytyksiä osallistua opetukseen. Tarvittaessa keskustellen opetusryhmän vaativuustasosta opettajan ja/tai oppilaitoksen päätoimisen henkilöstön kanssa. Opetustilanteeseen saa ottaa avustajan mukaan.

Asiakaskyselyn 2024 vastauksia:

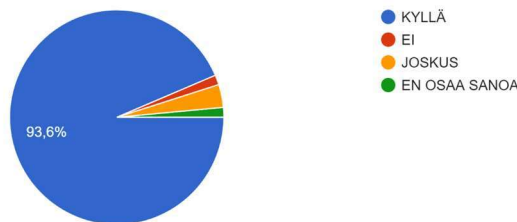
2. Tunnetko olosi turvalliseksi taidekoulun tai kansalaisopiston tunnilla?

203 vastausta

3. Pystytkö kertomaan opettajalle, jos et ymmärrä opettajan antamia ohjeita?

203 vastausta

4.2. Toimenpiteet

Toimenpide-ehdotukset (Työpaja 23.5.2024)

- Kurssien tarjoaminen eri etnisille ryhmille tarpeen mukaan.
- Entä jos ei osaa suomea, mutta haluaa kurssille? Keskustellaan oppilaan ja opettajan kanssa, kuinka voidaan auttaa oppilasta kurssin osallistumisessa ja ohjeiden ymmärtämisessä. Mikä on yhteinen kieli?
- Kaikilla on yhdenvertainen mahdollisuus saada opintopaikka (ilmoittautumisjärjestys/ arvonta/ pääsykokeet)
- Oppilaille tulee luoda tunne, että ryhmässä jokainen on arvokas omana itsenään: Erilaisuuden arvostaminen, jokaisen ääni kuuluviin esim. oppilaan mahdollisuus vaikuttaa opetuksen sisältöön.
- Erilaisten oppijoiden ja oppimisryhmien monimuotoisuus: Erilaisia työskentelytapoja, tehtäviä ja välineitä.
- Jokainen on arvokas esim. jokaisen työ pääsee esille näyttelyyn tai jokainen saa esitellä omaa työnsä tunnin päätyttyä, konserteissa jokainen saa esiintyä

Toimenpide-ehdotuksia (Työpaja 26.8.2024)

- Positiivinen asenne, energisyys, oma innostus opetettavasta asiasta
- Jätetään huono päivä kotiin (opettajan asenne), hyvä mieli.
- Opettajan/ohjaajan oma fiilis tarttuu, miten voin itse vaikuttaa siihen? Jos opettajalla itsellään on hyvä olla, se heijastuu tunnin kulkuun.

- Opetus mukautetaan oppilaan mukaan: Esimerkki musiikin opetuksesta: "Koitan aina soitattaa oppilaita mahdollisimman paljon tunnilla. Kysyn miten oppilas tekisi esim. jonkun kohdan biisistä ja sitten treenataan sitä ideaa. Koitan välttää sitä, että toisin esille sitä mitä oppilas ei osaa."
- Osallistuminen, ryhmäyttäminen, yhteisöllisyys
- Opettaja tykkää ja arvostaa oppilaitaan
- Toisilta oppiminen - myös uusilta oppilailta
- Kaikilla oma tyyli tehdä - ei ole oikeaa tai väärää tapaa
- Opettaja kannustaa uusiin ajatuksiin
- Oppilailla turvan kokeminen esim. Miten tunti menee, mikä aikataulu, oma paikka
- Keneltäkään ei vaadita enempää kuin, mitä pystyy tilanteessa antamaan. Ketään ei nosteta toisen yläpuolelle. Ei laiteta liian kovia tavoitteita, eikä verrata opiskelijoita toisiinsa. Ketään ei pakoteta olemaan enemmän "valokeilassa" kuin itse haluaa.
- Opiskelijoiden nimien opettelu.
- Olisi hyvä käydä avointa keskustelua uusien ja vanhojen ideoiden hyvistä puolista. Kummatkaan eivät ole automaattisesti huonoja ideoita. On myös hyviä kokemuksia uusien ja vanhojen opiskelijoiden kohtaamisista.
- Opettaja itse ei kohtelee uusia ja vanhoja opiskelijoita eri tavoilla.

Yhteenvetokooste työpajojen toimenpide-ehdotuksista

Näiden toimenpiteiden avulla pyritään rakentamaan oppimisympäristö, jossa kaikkien oppilaiden taustat, oppimistyylit ja kokemukset huomioidaan ja jossa oppilailla on turvallinen ja kannustava ilmapiiri kehittää taitojaan.

- **Monikulttuurisuus ja kielituki:** Kurssitarjonta mukautetaan eri ryhmien tarpeisiin, ja pyritään tukemaan niitä, jotka eivät puhu suomea. Oppilaan ja opettajan kesken selvitetään, mikä kieli mahdollistaisi ymmärtämisen ja osallistumisen kurssille.
- **Yhdenvertaisuus osallistumismahdollisuuksissa:** Kaikilla oppilailla tulee olla tasavertainen pääsy kurssiipaikkoihin, mikä voidaan taata ilmoittautumisjärjestyksen, arvonnalla tai pääsykokeiden avulla.
- **Arvostava ryhmäilmapiiri ja tasapuolinen kohtelu:** Rakennetaan ryhmässä tunne, että jokainen on arvokas omana itsenään. Tämä sisältää erilaisuuden arvostamisen ja oppilaiden mahdollisuuden vaikuttaa opetuksen sisältöön. Opettaja kohtelee kaikkia oppilaita samanarvoisesti, eikä suosi esimerkiksi uusia tai vanhoja oppilaita.
- **Erilaisten oppijoiden tukeminen:** Mukautetaan opetusmenetelmiä, tehtäviä ja välineitä oppimisryhmien monimuotoisuuden huomioimiseksi. Pyritään takaamaan kaikille oppilaille mahdollisuus esitellä omaa työtään esimerkiksi konserteissa ja näyttelyissä. Opettaja pyrkii tukemaan oppilaan omaa tapaa oppia ja välttää keskittymistä oppilaan puutteisiin.
- **Positiivinen ja energinen asenne opettajalta:** Opettaja tuo tunneille positiivisen ilmapiirin ja jättää mahdolliset omat haasteet syrjään, sillä hänen hyvä fiiliksensä tarttuu oppilaisiin ja vaikuttaa oppimistuloksiin.

- **Turvallinen ja ennakoitava oppimisympäristö:** Luodaan turvallisuutta aikataulujen ja rakenteen avulla, jolloin oppilas voi tuntea olonsa mukavaksi. Kenenkään ei tarvitse olla valokeilassa enemmän kuin haluaa, eikä vaatimuksia aseteta yli oppilaan oman tason.

5 YHDENVERTAISET PALVELUT: SAAVUTETTAVUUS JA ESTEETTÖMYYS

Saavutettavuus liittyy yleensä aineettomaan ympäristöön, kuten tietoon, verkkosivuihin, digitaalisiin palveluihin ja asenteisiin tai vaikkapa ilmapiiriin. Digitaalinen saavutettavuus on sitä, että palvelut ja sisällöt ovat kaikkien käytettävissä. Sisällöt ovat mahdollisimman helppokäyttöisiä ja ymmärrettäviä kaikille palvelun käyttäjille ja niissä kohdellaan kaikkia ihmisiä yhdenvertaisesti. Kansalaisopiston näkökulmasta saavutettavuuden tavoite on, että jokaisella olisi todellinen mahdollisuus opiskella, sivistää ja kehittää itseään opiston kursseilla riippumatta erilaisista haasteista ja esteistä.

Saavutettavassa kansalaisopistossa jokainen opiskelija tuntee itsensä tervetulleeksi ja hyväksytyksi. Hän voi osallistua kursseille ja muuhun toimintaan mahdollisista toimintakyvyn rajoitteista riippumatta. Hän saa kursseista, niiden sisällöistä ja ilmoittautumisesta selkeää ja helposti ymmärrettävää tietoa yhtä hyvin digitaalisista kanavista kuin käymällä opiston toimistossa. Opistolle on helppo saada, kurssin opetustila löytyy vaivatta ja toimintakyvyltään erilaiset ihmiset pystyvät liikkumaan opiston sisä- ja ulkotiloissa mahdollisimman helposti ja vaivattomasti. Kurssilla opettaja huomioi yksilölliset oppimiseen liittyvät tarpeet, joista opiskelija on halutessaan voinut kertoa jo kurssille ilmoittautuessaan.

Esteettömyys viittaa yleensä fyysisen ympäristön saavutettavuuteen. Tällöin tarkastellaan esimerkiksi rakennuksia, erilaisia ulko- ja sisätiloja, ulkoilualueita, opasteita ja liikennevälineitä. Esteettömässä ympäristössä on helpompi liikkua, ja siinä otetaan huomioon myös kuulemiseen, näkemiseen, kommunikointiin ja ymmärtämiseen liittyvät seikat.

Saavutettavuutta ohjaa laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta. Se astui voimaan 1.4.2019, ja lain soveltaminen alkoi portaittain 23.9.2020. Esteettömyyttä ohjaavat valtioneuvoston asetus rakennuksen esteettömyydestä sekä laki eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista, jonka soveltaminen alkaa 28.6.2025. Kansallisia lakeja ohjaa EU:n esteettömyysdirektiivi.

Yllä olevat tiedot ovat lainauksia Kansalaisopistojen liiton julkaisusta *Kohti kaikkien kansalaisopistoa. Kansalaisopistojen saavutettavuusopas* (2023)

<https://kansalaisopistojenliitto.fi/kol/julkaisut/#saavutettavuusopas>

5.1. Tilanne vuonna 2024

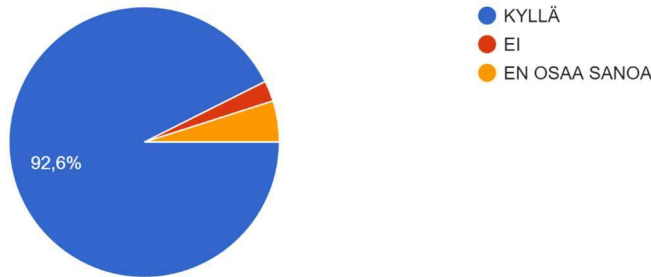
lin kansalaisopistossa erityisryhmille suunnattuja kursseja lukuvuonna 2024-25 on yhteensä 3 liikunnan kurssia ja yksi musiikin kurssi. Muille kursseille on mahdollisuus osallistua oman toimintakyvyn mukaan. Kurssin opettajan kanssa yleensä keskustellaan ennen ilmoittautumista, että soveltuuko kurssi. Avustajan mukanaolo on sallittua kursseilla. (vrt. Yhdenvertaisuuslaki 15§). Kaikki opetustilat eivät ole esteettömiä.

Asiakaskyselyn 2024 vastauksia:

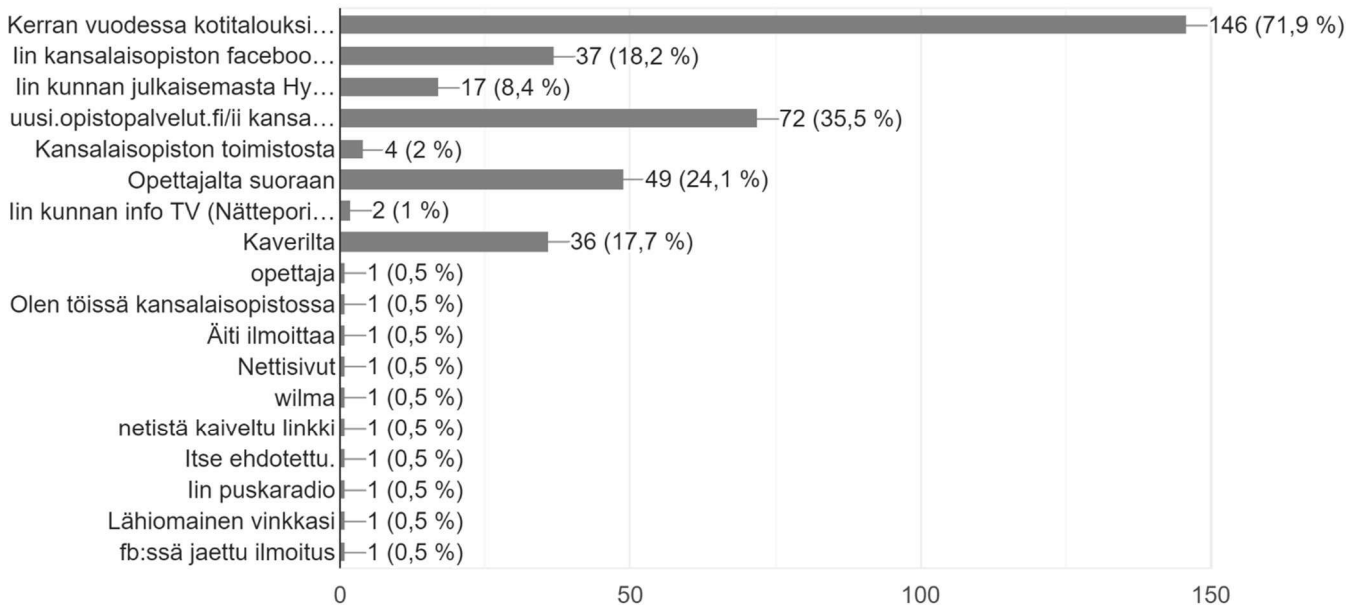
5. Onko opetuspaikkaan tai luokkatilaan helppo tulla? Löytyykö opetuspaikka tai opetustila helposti TAI onko tila mielestäsi esteetön?

203 vastausta

8. Mistä olet saanut tietoa lin kansalaisopiston ja taidekoulun kursseista? Voit valita useamman vaihtoehdon

203 vastausta

Tehtyjä toimenpiteitä esteettömyyden ja saavutettavuuden parantamiseksi lin kansalaisopistossa ja taidekoulussa (tp 2023):

- Monipuolinen harrastustoiminta ylläpitää fyysistä ja psyykkistä toimintakykyä. Olemme pyrkineet parantamaan kurssiemme saavutettavuutta tarjoamalla kursseja myös etänä ja hybridinä.
- Tarjosimme perheille tukea ja lapsille laadukkaita, tavoitteellisia harrastusmahdollisuuksia lähellä, mikä tukee perheiden jaksamista jatkuvien harrastuksiin kuljettamisten helpottuessa. Säännölliset harrastukset ja kontakti opettajan kanssa eivät ainoastaan tue lasten ja nuorten hyvinvointia, vaan opettajasta voi muodostua tärkeä tukihenkilö nuoren elämässä.

- Taideharrastukset tarjoavat välineitä tunteiden käsittelyyn ja kasvun tukemiseen.
- Lapsi-vanhempiryhmät ovat olleet keskeisessä roolissa lasten ja vanhempien välisen vuorovaikutuksen tukemisessa. Iin kansalaisopisto on tarjonnut useita kursseja, joissa vanhemmat voivat harrastaa lasten kanssa käsitöitä, keramiikkaa, ruoanlaittoa, liikuntaa ja musiikkia.
- Kursseja tarjotaan erityisryhmille, sekä tuetut kurssit ja edulliset kurssimaksut, vapaaoppilaspaikat taidekoulussa. 1-2 lk kuvataide: Myös kuljetusoppilaat voivat osallistua, ja ryhmiä tarjotaan sivukylillä.

5.2. Toimenpiteet

Toimenpide-ehdotuksia/ -tarpeita (Työpaja 23.5.2024)

- Opiston taidekoulun kuvataideopetus ei ole vammaisten ihmisten saavutettavissa, kuinka parantaa saavutettavuutta?
- Kursseja sinne, missä oppilaat ovat - kylät huomioidaan suunnittelussa
- Olla aktiivinen ideoimaan uusia paikkoja kursseille (esteettömyys, toimivuus, sopiva ko. kurssille)
- Tiedottaminen monikanavaisesti lisää saavutettavuutta.
- Opetusaikojen huomioiminen (esim. musiikissa) koulukuljetusten osalta
- Jokaiseen opetustilaan tulee olla esteetön kulku esim. liikuntarajoitteiselle rampit, ei korkeita kynnyksiä, ovien sähköinen avautuminen (liiketunnistin), talvikelien tuomat ongelmat.
- Tilojen tavaroiden säilytys
- Tarjotaan monia vaihtoehtoja kursseille ilmoittautumiseen (puhelin, netti yms.).(Tähän on opistossa kiinnitetty huomiota)
- Tiedotus ja mainostus monikanavaiseksi.
- Iin kunnan esteettömyys- ja saavutettavuussuunnitelma liitetään osaksi tätä suunnitelmaa.

Yhteenvetokooste työpajojen toimenpide-ehdotuksista

'Näillä toimenpiteillä parannetaan opetuksen saavutettavuutta niin, että se palvelee paremmin myös vammaisia, laajentaa osallistumismahdollisuuksia erilaisille oppijoille ja tavoittaa syrjäkylillä asuvat asiakkaat.

- **Opetuksen saavutettavuuden parantaminen vammaisille:** Tavoitteena on tehdä opetuksesta saavutettavampaa niin fyysisesti kuin tiedotuksen tasolla.
- **Kurssien tuominen lähemmäs oppilaita:** Pyritään järjestämään kursseja eri kylissä ja kohdealueilla, missä oppilaat asuvat. Tämä vähentää pitkistä matkoista johtuvia osallistumisen esteitä ja lisää paikallista saavutettavuutta.
- **Esteettömien tilojen aktiivinen etsiminen ja käyttö:** Ideoidaan ja etsitään uusia kursseihin sopivia paikkoja, jotka ovat esteettömiä ja toimivia kaikille osallistujille.

- **Tiedotuksen monikanavaisuus:** Käytetään useita viestintäkanavia (netti, puhelin, esitteet, sosiaalinen media), jotta tieto kursseista tavoittaisi mahdollisimman monen. Monikanavainen tiedotus helpottaa erityisesti niitä, joilla on rajoituksia tietyn kanavan käytössä.
- **Opetusaikojen joustavuus ja (koulu)kuljetusten huomioiminen.**
- **Esteetön kulku kaikkiin opetustiloihin:** Varmistetaan, että opetustiloihin pääsee liikuntarajoitteiset mukaan lukien talvikeleillä. Tämä voi sisältää ramppoja, kynnyksettömiä kulkuväyliä ja ovien automaattista avautumista liiketunnistimin.
- **Säilytystilojen suunnittelu esteettömyys huomioiden:** Tilojen tavarat ja välineet tulee säilyttää niin, että ne ovat esteettömästi kaikkien saatavilla ja tilat pysyvät siisteinä ja turvallisina.
- **Ilmoittautumisen saavutettavuus:** Tarjotaan useita vaihtoehtoja kursseille ilmoittautumiseen, kuten puhelin, netti, ja muut helposti saavutettavat ilmoittautumistavat.
- **Iin kunnan esteettömyys- ja saavutettavuussuunnitelma:** Liitetään osaksi oppilaitoksen suunnitelmaa, jotta kaikki tilat ja toiminnot tukevat laajempia esteettömyystavoitteita.

6 TOIMINNAN SEURANTA

- Toimenpiteiden toteutumisesta vastaa ja siitä raportoi oppilaitoksen rehtori.
- Asianomaisten osallistaminen suunnitelman arviointiin tapahtuu asiakaskyselyillä, tilastoseurannalla, opettajille suunnatulla työpajalla sekä asiakaspalautteilla.
- Suunnitelma ja toimenpiteet ovat voimassa syyslukukaudesta 2024 lähtien.
- Suunnitelman hyväksyy Iin kunnan hyvinvointilautakunta
- Arvio nykyisen suunnitelman toteuttamisesta: joka vuosi tai joka kolmas vuosi.

